

Am az is érdekes, hogy Madách, az alsósztrigovai boldogtalanul gazdag földes-
úr hogyan képzei ennek az általa nemcsak éles szemmel meglátott, hanem nagyon
is átszenvedett szociális feszültségnek a feloldását. *Nyújtsunk kezét!* — hirdeti
egyik késői verse:

*Oh vár ura, óh gunyhó embere!
Keserveinkben hol lelünk vigaszt?
Mindkettőnknek csak a hegy istene
Bár érdemetlenül nyújthatja azt.
Ím egy hit, egy remény terjeszti szét
Hát mindkettőnk felett védszárnyait,*

*Együtt könyörgjük Istennek kegyét,
És szíveinkben ha erős a hit:
Talán megszán még és szent szelleme
Leszáll közénk s a közöltár felett,
Ha szünk őszinte volt, azt dörögi le:
„Örülj! nem késő nyújtasz még kezét!”*

Nyilvánvalóan a szabadságharcnak az egész nemzetet lesújtó bukása után ír-
ta Madách ezt a verset. És nem az ő hibája, ha saját történelmi osztálya nem
fogadta meg az Isten kegyére hivatkozó tanácsot: nem nyújtotta kezét a „guny-
hó emberének”. De ő maga kinyújtotta a kezét. S ez a kéz — minden időleges
személyes borúlátás ellenére — a biztató jövőbe mutat.

Valkó László: Kereszten